

«Αναπτύσσοντας παιδαγωγικές δεξιότητες μέσα από το ψηφιακό διδακτικό σενάριο "Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το πρίσμα της Τέχνης"»

Δανιηλίδου Χρυσούλα

Εκπαιδευτικός ΠΕ 15, Αρσάκειο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης Φ.Ε.,
xri.dani@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το ψηφιακό διδακτικό σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το πρίσμα της Τέχνης» της ηλεκτρονικής εκπαιδευτικής πλατφόρμας ΑΙΣΩΠΟΣ αποτελεί ένα διαθεματικό διδακτικό σενάριο για την Οικιακή Οικονομία και τα μαθήματα Καλλιτεχνικής Παιδείας (Μουσική, Εικαστικά, Λογοτεχνία). Στο συγκεκριμένο σενάριο χρησιμοποιούνται τα ψηφιακά εργαλεία της πλατφόρμας επιτελώντας δύο βασικούς σκοπούς: α) την προσέγγιση της νέας γνώσης την αυτοαξιολόγηση των μαθητών και β) την κοινωνική και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών. Μέσα από τις δραστηριότητες του σεναρίου και παράλληλα με την επίτευξη της στοχοθεσίας καλλιεργούνται στους μαθητές ποικιλία παιδαγωγικών δεξιοτήτων που αφορούν, στην επικοινωνία, στον τρόπο προσέγγισης της νέας γνώσης (μάθηση), στην κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Οικιακή Οικονομία, Ψηφιακό Σενάριο, «ΑΙΣΩΠΟΣ», Οικολογική Κρίση, Παιδαγωγικές Δεξιότητες

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το αντικείμενο και ο τρόπος διδασκαλίας του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση βασίζεται στη φιλοσοφία της διαθεματικότητας και της χρήσης καινοτόμων διδακτικών πρακτικών. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (2015), η Οικιακή Οικονομία προσφέρει τη γνώση και την δυνατότητα απόκτησης βιωματικών εμπειριών στους μαθητές ώστε να δομήσουν και να (ανά)δημιουργήσουν εκείνο το φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό, πολιτιστικό και αισθητικό περιβάλλον που θα αναβαθμίσει την ποιότητα της ζωής τους, των οικογενειών τους και της κοινωνίας. Οι εκπαιδευτικοί της Οικιακής Οικονομίας (Π.Ε. 15) για να πραγματοποιήσουν τον παραπάνω σκοπό χρησιμοποιούν ποικιλία διδακτικών μέσων και εκπαιδευτικών εργαλείων. Ένα από τα εργαλεία, λοιπόν, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να επιτευχθούν οι στόχοι του μαθήματος είναι και τα ψηφιακά διδακτικά σενάρια της πλατφόρμας ΑΙΣΩΠΟΣ.

Τα ψηφιακά διδακτικά σενάρια δίνουν την ευκαιρία τόσο στους εκπαιδευτικούς όσο και στους μαθητές να προσεγγίζουν την γνώση και τη μάθηση με τρόπο περισσότερο σκεπτικό και κριτικό. Ο εκπαιδευτικός έχει στη διάθεσή του εργαλεία που του παρέχουν διδακτικές δυνατότητες ώστε να οικειώνει την γνώση στους μαθητές του με πολλούς τρόπους καλλιεργώντας ταυτόχρονα και τους διαφορετικούς τύπους νοημοσύνης του κάθε μαθητή (Gardner, 1993). Ο μαθητής, απο την άλλη, αισθάνεται την διδακτική

διαδικασία πιο οικεία, προσλαμβάνει τη γνώση από διαφορετικές πλευρές και του παρέχεται η δυνατότητα να καλλιεργήσει σφαιρικά την κριτική του σκέψη.

Στην παρούσα δημοσίευση, αναπτύσσονται οι παιδαγωγικές δεξιότητες που καλλιεργούνται στο μαθητή με την εφαρμογή του διδακτικού σεναρίου «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το πρίσμα της Τέχνης». Πρόκειται για ένα διαθεματικό ψηφιακό διδακτικό σενάριο στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας και των Εικαστικών για τους μαθητές της Β' Γυμνασίου. Σημειώνεται ότι το συγκεκριμένο ψηφιακό διδακτικό σενάριο είναι προϊόν της ηλεκτρονικής πλατφόρμας ΑΙΣΩΠΟΣ, έχει κριθεί από την επιτροπή της πλατφόρμας και έχει χαρακτηριστεί ως βέλτιστο. Ειδικότερα, για την πλατφόρμα ΑΙΣΩΠΟΣ, πρόκειται για Πλατφόρμα Ανάπτυξης, Σχεδίασης, Υποβολής και Αξιολόγησης Ψηφιακών Διδακτικών Σεναρίων που αναπτύχθηκε με ίδια μέσα από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής στο πλαίσιο του Υποέργου 2: "Ψηφιακό Σύστημα – Ηλεκτρονική Πλατφόρμα Υποβολής, Αξιολόγησης, Διαχείρισης και Αξιοποίησης Ψηφιακών Σεναρίων καθώς και καθοδήγησης και Υποστήριξης των Εκπαιδευτικών" της Πράξης: "Ανάπτυξη Μεθοδολογίας και Ψηφιακών Διδακτικών Σεναρίων για τα Γνωστικά Αντικείμενα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης". Η πράξη συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ) και το Ελληνικό Δημόσιο στο πλαίσιο του ΕΠ «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του ΕΣΠΑ 2007-2013 και υλοποιείται σε σύμπραξη από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και την Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Εκπαιδευτικών Δράσεων του ΥΠ.Π.Ε.Θ (<http://aesop.iep.edu.gr/node/15508>).

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Το σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το πρίσμα της Τέχνης» είναι δομημένο σε τέσσερις φάσεις και μπορεί να υλοποιηθεί στη διάρκεια τριών διδακτικών ωρών. Κάθε φάση έχει συγκεκριμένες δραστηριότητες που εξυπηρετούν αντίστοιχους παιδαγωγικούς και διδακτικούς σκοπούς. Συγκεκριμένα, στην πρώτη φάση, το σενάριο στοχεύει στην ένταξη των μαθητών σε ομάδες και στην εισαγωγή τους στο θέμα της οικολογικής κρίσης. Ως εργαλεία επίτευξης αυτών των στόχων χρησιμοποιούνται οι ΤΠΕ και οι διάφορες μορφές τέχνης, όπως, ποίηση, μυθολογία, βίντεο, τραγούδι, πίνακες ζωγραφικής και φωτογραφίες. Με τη διαδικασία αυτή οι μαθητές αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες και καλλιεργούν το αισθητικό/καλλιτεχνικό τους αίσθημα (Μπίκος, 2011).

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης φάσης, οι μαθητές καλούνται να ενεργοποιήσουν την κριτική τους σκέψη, να εξερευνήσουν επιστημονικό υλικό σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή με τη χρήση του διαδικτύου και να συλλέξουν τις κατάλληλες πληροφορίες για το θέμα της οικολογικής κρίσης. Οι μαθητές, αρχικά, θα πρέπει να συμπληρώσουν ατομικά αλλά και ομαδικά τα φύλλα εργασίας που αντιστοιχούν στην ομάδα τους. Στο επόμενο βήμα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα/απαντήσεις της κάθε ομάδας από τα φύλλα εργασίας στην ολομέλεια. Στο τελευταίο βήμα αυτής της φάσης οι μαθητές, ατομικά πλέον καλούνται να αξιολογήσουν τον εαυτό τους με σκοπό να αναγνωρίσουν αν και κατά πόσο αφομοίωσαν την νέα γνώση, συμπληρώνοντας τις ηλεκτρονικές ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης του σεναρίου. Σε αυτή τη φάση, στοχεύουμε στην μάθηση της νέας γνώσης. Με τις παραπάνω δραστηριότητες καλύπτονται σε υψηλό βαθμό οι θεωρίες μάθησης που αφορούν στην ενεργό ενίσχυση, στην κοινωνική μάθηση, στις γνωστικές θεωρίες καθώς και στις σύγχρονες θεωρίες. Οι μαθητές αποκτούν εμπειρικά τη

νέα γνώση (έρευνα στο διαδίκτυο, σε σχολικά εγχειρίδια κλπ.) και καλλιεργούν δεξιότητες χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή και ψηφιακών διδακτικών εργαλείων καθώς και επικοινωνιακές δεξιότητες (ο κάθε μαθητής έχει έναν ρόλο στην ομάδα) (Χατζηδήμου, 2011).

Η επιδίωξη της καλλιέργειας των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθητών συνεχίζεται και στην επόμενη φάση. Επιδιώκεται, επίσης, και η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών καθώς και των συνεργατικών δεξιοτήτων τους με τη συμμετοχή των μαθητών σε αγώνες επιχειρηματολογίας. Ειδικότερα, οι δεξιότητες που καλλιεργούνται με τη συγκεκριμένη δράση αφορούν στην ανάλυση πρωτοβουλιών και στη χρήση του λόγου με καθαρότητα και σαφήνεια. Στην τελευταία φάση, γίνεται προσπάθεια οι μαθητές να καλλιεργήσουν και να αναδείξουν δεξιότητες δημιουργικότητας με τη δημιουργία έργων στοχεύοντας στην ενημέρωση/ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας. Οι συγκεκριμένες δεξιότητες αφορούν στην ευαισθησία του μαθητή απέναντι σε προβλήματα, στην ευχέρεια και την ευελιξία, στην πρωτοτυπία και την αναδιατύπωση και στην επεξεργασία και την δεισδυτικότητα (Καψάλης, 2009).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας θεωρείται από τα πλέον συμμετοχικά και καινοτόμα μαθήματα του τρέχοντος ωρολογίου προγράμματος σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας. Το παραπάνω έγκειται στο γεγονός ότι η στοχοθεσία του μαθήματος κινείται στο να αναπτυχθούν οι διανοητικές και ψυχοσωματικές δυνάμεις των μαθητών αρμονικά και ισόρροπα με σκοπό την εξέλιξή τους σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και για να έχουν τα παιδιά μια δημιουργική ζωή στο παρόν και στο μέλλον (ΔΕΠΠΣ, 2015). Επιπλέον, σύμφωνα με τους Swartz et al. (1998), τα προγράμματα σπουδών είναι σημαντικό να δομούνται με βάση αρχές που αναπτύσσουν τις δεξιότητες και τις διαδικασίες της σκέψης. Με γνώμονα τα παραπάνω, δομήθηκε και το ψηφιακό διδακτικό σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το Πρίσμα της Τέχνης» το οποίο βρίσκεται στο διαδικτυακό τόπο της εκπαιδευτικής πλατφόρμας ΑΙΣΩΠΟΣ (<http://aesop.iep.edu.gr/node/15508>).

Χρησιμοποιώντας τη συγκεκριμένη πλατφόρμα δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να σχεδιάσουν ψηφιακά διδακτικά σενάρια ώστε να κάνουν τη διδακτική πράξη πιο ευχάριστη στους μαθητές αφενός και αφετέρου να αναπτύξουν τις δεξιότητες και τις διαδικασίες σκέψης των μαθητών. Ειδικότερα, στο ψηφιακό σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το Πρίσμα της Τέχνης», σχετικά με τις δεξιότητες σκέψης δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην καλλιέργεια δεξιοτήτων ώστε να αξιολογούν ιδέες και απόψεις για να καταλήγουν στην καλύτερη-ορθότερη ιδέα (ανάπτυξη κριτικής σκέψης). Κάτι το οποίο επιτυγχάνεται στο σενάριο μέσα από τις δραστηριότητες της δεύτερης φάσης. Η ανάπτυξη δημιουργικής σκέψης επιτυγχάνεται με τις δραστηριότητες της πρώτης και κυρίως της τέταρτης φάσης, καθώς υπάρχει στόχευση στο να παράξουν οι μαθητές τις δικές τους ιδέες για το θέμα της οικολογικής κρίσης. Το σενάριο δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να διευρύνουν και τις διαδικασίες σκέψης τους, οι οποίες αφορούν, σύμφωνα με τις Παρασκευά και Παπαγιάννη (2008), στην ανάπτυξη δεξιοτήτων λήψης απόφασης και επίλυση προβλημάτων. Το παραπάνω επιτυγχάνεται με τις δραστηριότητες της τρίτης και τέταρτης φάσης του σεναρίου.

Συμπερασματικά, το σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το πρίσμα της Τέχνης» δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν

παιδαγωγικές δεξιότητες που αφορούν στην καλλιέργεια της κριτικής και δημιουργικής τους σκέψης, στον τρόπο προσέγγισης της νέας γνώσης και σε επικοινωνιακές δεξιότητες.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Δανιηλίδου, Χ. (02/09/2015). Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το Πρίσμα της Τέχνης, Ψηφιακό Διδακτικό Σενάριο, Πλατφόρμα Αίσωπος. Ανακτήθηκε στις 2 Φεβρουαρίου 2015 από τη διεύθυνση <http://aesop.iep.edu.gr/node/15508>.

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Οικιακής Οικονομίας (2015): http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/17deppsaps_OikiakisOikonomias.pdf

Καψάλης, Α. (2009). Παιδαγωγική Ψυχολογία. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδη Α.Ε., σσ. 327-349.

Μπίκος, Κ. (2011). Κοινωνικές Σχέσεις και Αλληλεπίδραση στη Σχολική Τάξη. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζυγός, σσ. 71-83.

Παρασκευά, Φ. και Α. Παπαγιάννη (2008). Επιστημονικές και Παιδαγωγικές Δεξιότητες για τα Στελέχη της Εκπαίδευσης, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα.

Χατζηδήμου, Δ. (2011). Εισαγωγική στην Παιδαγωγική. Συμβολή στη Διάχυση της Παιδαγωγικής Σκέψης. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδη Α.Ε., σσ. 193-222.

Gardner, Howard (1993). *Frames Of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.

Swartz, R.J., Fischer, S.D. & Parks, S. (1998). *Infusing the Teaching of Critical and Creative Thinking into Secondary Science: A Lesson Design Handbook*. California.